ECLI:LV:AT:2026:0220.SKA028226.3.L

Nr. 670012325, SKA-282/2026

Administratīvo lietu departaments

**Latvijas Republikas Senāts**

**LĒMUMS**

Rīgā 2026.gada 20.februārī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Diāna Makarova, senatores Dzintra Amerika un Laura Konošonoka

rakstveida procesā izskatīja akciju sabiedrības „ASG Resolution Capital”blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2025.gada 14.augusta lēmumu.

**Aprakstošā daļa**

[1] Valsts policija 2022.gada 8.februārī uzsāka kriminālprocesu Nr. 11904003622 par Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu. Kriminālprocesa ietvaros Valsts policijas amatpersona ar 2022.gada 10.februāra lēmumiem uzlika arestu pieteicējas – akciju sabiedrības „ASG Resolution Capital” – kreditora prasījumiem pret likvidējamo AS „ABLV Bank”.

Ar Valsts policijas amatpersonas 2024.gada 22.augusta lēmumu mantas arests tika atcelts.

[2] Pieteicēja vērsās Ģenerālprokuratūrā ar iesniegumu atlīdzināt kaitējumu, kas cēlies no nepamatotas mantas aizturēšanas.

Ģenerālprokuratūra ar 2025.gada 22.maija lēmumu Nr. N-131-2025-00374 atteica atlīdzināt kaitējumu.

Pieteicēja vērsās administratīvajā tiesā ar pieteikumu izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināts kriminālprocesā Nr. 11904003622 nodarītais kaitējums.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2025.gada 14.augusta lēmumu pieteikumu atteikts pieņemt uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 8.punkta pamata (pieteikumu iesniegusi persona, kurai nav tiesību iesniegt pieteikumu). Tiesneša lēmumā norādīts, ka lietā nav pierādījumu, ka kriminālprocesā būtu pieņemts lēmums par uzliktā mantas aresta prettiesiskumu. Tātad nav konstatējams Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Kaitējuma atlīdzināšanas likums) 2.panta otrajā daļā paredzētais kaitējuma atlīdzināšanas tiesiskais pamats. Nav konstatējams arī šā likuma 4.panta otrajā daļā paredzētais kaitējuma atlīdzināšanas tiesiskais pamats. Pieteicēja nepamatoti uzskata, ka Kaitējuma atlīdzināšanas likumā ir konstatējams likuma robs, jo likumā nav ierakstīts gadījums, kas attiecas uz aizskarto mantas īpašnieku, kura mantai arests ir atcelts. To, ka šāda likuma roba nav, ir atzinis Senāts 2025.gada 27.marta lēmumā lietā Nr. SKA-338/2025, ECLI:LV:AT:2025:0327.SKA033825.5.L.

[4] Pieteicēja par Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmumu iesniedza blakus sūdzību, kurā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[4.1] Kaitējuma atlīdzināšanas likums attiecībā uz privāto tiesību juridisko personu (turpmāk – juridiskā persona) tiešā tekstā paredz tikai vienu gadījumu, kad tai ir tiesības uz kaitējuma atlīdzināšanu. Proti, ja pilnībā vai daļā ir izbeigts process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu šai personai, nekonstatējot pamatu to piemērot. Tātad, ja sekotu tiesneša lēmumā norādītajai loģikai, tad gadījumā, ja pret juridisko personu šāds process nav uzsākts, tai nekad nav tiesību uz kaitējuma atlīdzinājumu, lai arī kriminālprocesā bija arestēta šās personas manta un arests bija nepamatots. Šāds secinājums ir pretrunā Latvijas Republikas Satversmes 92.pantam, Administratīvā procesa likuma 8. un 15.pantam, pārnacionālo tiesību normām, kā arī neatbilst Kaitējuma atlīdzināšanas likuma mērķim. Arī Kriminālprocesa likuma 126.panta $3.^1$daļa paredz personas tiesības uz atlīdzinājumu. Tiesa nepamatoti aprobežojusies tikai ar gramatisko interpretācijas metodi.

[4.2] Aizskartā mantas īpašnieka tiesības uz atlīdzinājumu par mantas arestu sakarā ar tā atcelšanu izriet arī no likumdevēja sākotnējā mērķa, izstrādājot Kaitējuma atlīdzināšanas likumu. Lai arī likuma galīgajā redakcijā netika iekļauta tiesību norma par personas tiesībām uz kaitējuma atlīdzinājumu, ja ir stājies spēkā tiesas lēmums par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu izbeigšanu un ir atzīts, ka mantas arests ir atceļams, šāds likumdevēja mērķis ir skaidri konstatējams.

[4.3] Juridiskās personas tiesības uz kaitējuma atlīdzināšanu par iestādes nepamatotu rīcību sakarā ar mantas arestu izriet arī no Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 2.panta otrās daļas. Tiesnesis nepamatoti uzskata, ka šī tiesību norma attiecas tikai uz iestādes prettiesisku rīcību. Tā ir piemērojama arī iestādes nepamatotas rīcības gadījumā. To ir atzinis arī Senāts, piemēram, lēmumā lietā Nr. SKA-1438/2018 un lēmumā lietā Nr. SKA-1533/2019. Turklāt pieteicējai pēc būtības nav svarīgi, pamatojoties uz kādu tiesību normu tiek atzītas tās tiesības uz kaitējuma atlīdzināšanu, būtiski, ka šādas tiesības pieteicējai vispār tiek atzītas.

[4.4] Tiesības uz kaitējuma atlīdzināšanu pieteicējai rodas līdz ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu izbeigšanu vai līdz ar mantas aresta atcelšanu. Pretējs secinājums neatbilst tiesībām uz efektīvu un savlaicīgu aizsardzību.

[4.5] Attiecībā uz aizskarto mantas īpašnieku lēmums par mantas arestu uzskatāms par lēmumu ar galīgo noregulējumu.

**Motīvu daļa**

[5] Blakus sūdzības kārtībā jānoskaidro, vai pieteicējai ir tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu sakarā ar iestādes nepamatotu rīcību mantas aresta gadījumā.

[6] Minēto jautājumu Senāts jau ir risinājis 2025.gada 17.decembra lēmumā lietā Nr. SKA-695/2025, ECLI:LV:AT:2025:1217.A420175524.5.L. Tajā Senāts ir atzinis, ka juridiskajai personai ir tiesības prasīt atlīdzināt kaitējumu, kas radies iestādes nepamatotas rīcības rezultātā. Vienlaikus Senāts atzinis, ka aizskartajam mantas īpašniekam tiesiskais pamats prasīt atlīdzināt kaitējumu par iestādes nepamatotu rīcību sakarā ar mantas arestu rodas tad, kad kriminālprocess, kura ietvaros tika uzlikts arests mantai, ir galīgi noslēdzies (*9., 11.punkts*).

Tādējādi ir pamatots blakus sūdzības arguments, ka pieteicējai ir tiesības prasīt atlīdzināt kaitējumu, kas nodarīts iestādes nepamatotas rīcības rezultātā sakarā ar mantas arestu. Taču šis jautājums ir risināms pēc kriminālprocesa noslēguma.

[7] Pieteicēja nepiekrīt minētajam secinājumam un uzskata, ka aizskartajam mantas īpašniekam tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu rodas līdz ar mantas aresta atcelšanu. Šajā sakarā pieteicēja atsaucas uz likumdevēja sākotnējo mērķi, izstrādājot Kaitējuma atlīdzināšanas likumprojektu.

Šāds arguments ir analizēts Senāta 2025.gada 17.decembra lēmumā, kurā 10.punktā Senāts norādījis: sākotnēji likumprojektā „Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likums” (Nr. 90/TA-525 (2016)) bija iekļauta šāda tiesību norma: „Privātpersonai (mantas īpašniekam vai likumīgajam valdītājam) tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu rodas, ja spēkā stājies tiesas lēmums par noziedzīgi iegūtu mantu, ar kuru atzīts, ka mantas saistība ar noziedzīgu nodarījumu nav pierādīta vai mantas izcelsme nav noziedzīga, izbeidzot procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, un piemērotais mantas arests ir atceļams

vai izņemtā manta atdodama mantas īpašniekam vai likumīgajam valdītājam.” (likumprojekta 4.panta trešā daļa). Tomēr jāņem vērā, ka minētais nodoms noteikt, ka tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu rodas tad, ja ar spēkā stājušos tiesas lēmumu tiek izbeigts process par noziedzīgi iegūtu mantu un tiek atzīts, ka mantas arests ir atceļams, netika ietverts Kaitējuma atlīdzināšanas likumā. Proti, iepriekš norādītā tiesību norma netika pieņemta likuma galīgajā redakcijā. Šis apstāklis tieši apliecina likumdevēja izšķiršanos atteikties no nodoma paredzēt privātpersonas tiesības prasīt atlīdzinājumu tad, ja ir spēkā stājies tiesas lēmums, ar kuru ir izbeigts process par noziedzīgi iegūtu mantu un ir atzīts, ka mantas arests ir atceļams. Likumprojekta „Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likums” (Nr. 90/TA-525 (2016)) anotācijā patiešām ir skaidrots, ka likumprojekts gan fiziskai, gan juridiskai personai paredz tiesības uz zaudējumu atlīdzināšanu arī gadījumā, ja spēkā stājies tiesas lēmums par noziedzīgi iegūtu mantu, ar kuru atzīts, ka manta nav saistīta ar noziedzīgu nodarījumu vai mantas izcelsme nav noziedzīga un piemērotais mantas arests ir atceļams. Tomēr jāņem vērā, ka likumprojekta anotācija kā tiesību palīgavots var tikt izmantota likumā ietvertas tiesību normas jēgas un mērķa noskaidrošanā tikai tiktāl, ciktāl anotācijā ietvertie apsvērumi un ieceres atspoguļotas pieņemtā likuma tekstā. Ja pieņemtā likuma tekstā nav ietverts nepieciešamais regulējums, likumprojekta anotāciju nevar izmantot, lai no tās atvasinātu tādas tiesību normas, kuras likumdevējs nemaz nav ietvēris likuma tekstā (*Senāta 2024.gada 27.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-335/2024, ECLI:LV:AT:2024:0227.A420214322.9.S, 8.punkts*).

Ņemot vērā minētās Senāta atziņas, ir nepamatots pieteicējas viedoklis, ka likumdevējam jau sākotnēji bija mērķis paredzēt likumā, ka aizskartajam mantas īpašniekam ir tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu līdz ar mantas aresta atcelšanu.

[8] Senāts 2025.gada 17.decembra lēmumā lietā Nr. SKA-695/2025 ņēma vērā arī izstrādes procesā esošos grozījumus Kaitējuma atlīdzināšanas likumā. Tā rezultātā Senāts, ievērojot varas dalīšanas principu, atzina: iekams likumdevējs nav izdarījis politisko izšķiršanos un likumā nav paredzējis, ka aizskartajam mantas īpašniekam tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu iestādes nepamatotas rīcības dēļ rodas, ja ir stājies spēkā nolēmums par šīs personas mantas aresta atcelšanu, aizskartajam mantas īpašniekam tiesiskais pamats prasīt atlīdzināt kaitējumu par iestādes nepamatotu rīcību sakarā ar mantas arestu rodas tad, kad kriminālprocess, kura ietvaros tika uzlikts arests mantai, ir galīgi noslēdzies (*11.punkts*).

2026.gada 15.janvārī likumdevējs pieņēma likumu „Grozījumi Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likumā” (likumprojekta Nr. 1019/Lp14). Likums citstarp nosaka, ka aizskartajam mantas īpašniekam kriminālprocesā nepamatotas rīcības dēļ nodarītā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats ir spēkā stājies nolēmums par šīs personas īpašumā vai valdījumā esošas mantas aresta atcelšanu. Taču Valsts prezidents, pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 71.pantu, ir pieprasījis norādītā likumprojekta otrreizēju caurlūkošanu, kas šobrīd arī notiek. Līdz ar to Senāts pieteicējas pieteikuma pieļaujamības jautājumā joprojām pieturas pie iepriekš norādītās varas dalīšanas principā balstītās atziņas.

[9] Pieteicēja norāda, ka lēmumam par mantas aresta atcelšanu attiecībā uz aizskarto mantas īpašnieku ir galīga noregulējuma raksturs. Tāpēc pieteicējas ieskatā arī šā iemesla dēļ tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu par mantas arestu rodas līdz ar mantas aresta atcelšanu.

Šādu argumentu Senāts atzina par nepamatotu jau 2025.gada 17.decembra lēmumā lietā Nr. SKA-695/2025, jo tas balstīts kļūdainā uzskatā, ka tas, vai lēmums par aresta atcelšanu mantai ir galīgs, ir atkarīgs no personas procesuālā statusa kriminālprocesā. Aizdomās turētā vai apsūdzētā statusa noteikšana rada personai tiesības uz aizstāvību, nevis atrisina mantiska rakstura jautājumus. Jautājums par to, vai Krimināllikuma 195.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma priekšmets ir noziedzīgi iegūts, galīgi tiek atrisināts kriminālprocesā, kas uzsākts pēc minētā panta. Ja kriminālprocess, kura ietvaros ir izteikts apgalvojums par konkrēto līdzekļu noziedzīgo izcelsmi vai saistību ar noziegumu, vēl nav noslēdzies, tas, ka mantas arests tiek atcelts, nenozīmē ar mantas izcelsmi saistītā jautājuma neapstrīdamu atrisinājumu (*13.punkts*). Vienlaikus Senāts atzina, ka minētais apstāklis nevarētu būt šķērslis kaitējuma atlīdzinājuma pieteikumam pēc mantas aresta atcelšanas, bet pirms kriminālprocesa noslēguma, ja likumdevējs politiskās izšķiršanās rezultātā izdarīs grozījumus likumā un noteiks atbilstošu tiesisko kārtību (*turpat*).

[10] Pieteicēja norāda, ka tiesībām uz aizsardzību jābūt efektīvām, kas nozīmē, ka jābūt iespējai tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu īstenot savlaicīgi. Pieteicēja uzskata, ka tas netiek sasniegts, ja tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu var īstenot tikai pēc tam, kad attiecīgais kriminālprocess ir galīgi noslēdzies.

Senāts neuzskata, ka šis arguments būtu pamats atkāpties no Senāta iepriekš norādītajām atziņām. Salīdzinājumam – saskaņā ar Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmās daļas 1.punktu fiziskajai personai ir tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu, ja ir spēkā stājies attaisnojošs tiesas spriedums, ar kuru persona atzīta par nevainīgu un attaisnota visās pret to celtajās apsūdzībās. Tādējādi fiziskajai personai tiesības uz atlīdzinājumu par, piemēram, apcietinājumā pavadīto laiku rodas pēc tam, kad stājas spēkā attaisnojošs tiesas spriedums, jeb galīgi tiek noskaidrota personas vaina noziedzīgajā nodarījumā. Arī tas var prasīt zināmu laiku. Šāds regulējums papildus apliecina iepriekš minētajā Senāta 2025.gada 27.marta un 17.decembra lēmumā atzīto, ka Kaitējuma atlīdzināšanas likuma šā brīža pieeja ir atlīdzinājuma jautājumu risināt pēc tam, kad noslēdzas konkrētais process. Blakus sūdzības argumenti neapliecina, ka uz aizskartā mantas īpašnieka tiesībām prasīt atlīdzinājumu par mantas arestu šobrīd būtu jāraugās atšķirīgi.

[11] Apkopojot minēto, kā arī ņemot vērā, ka no lietā esošajiem materiāliem neizriet, ka kriminālprocess Nr. 11904003622 ir noslēdzies, Senāts atzīst, ka pieteicējai šobrīd nav tiesiska pamata prasīt kaitējuma atlīdzinājumu par iestādes nepamatotu rīcību sakarā ar mantas arestu. Tāpēc blakus sūdzība tiek noraidāma, bet tiesneša lēmums tiek atstāts negrozīts.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Senāts

**nolēma**

atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2025.gada 14.augusta lēmumu, bet akciju sabiedrības „ASG Resolution Capital”blakus sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

D. Makarova Dz. Amerika
L. Konošonoka